

อิเหนา

ตอน ศีกะหมังกุหนึ่ง

ว่าพลางทางชมคณานก	โผนผกจับไม้อิงมี
เบญจวรรณจับวัลย์ชาติ	เหมือนวันที่ไกลสามสุตามา
นางนวลจับนางนวลนอน	เหมือนพี่แนบนวลสมรจินตะหรา
จากพราวจับจากจันทรรจา	เหมือนจากนางสการะวาตี
แขกเต้าจับเต้าร้างร้อง	เหมือนร้างห้องมาหาราศมี
นกแก้วจับแก้วพาที	เหมือนแก้วพี่ทั้งสามสั่งความมา
ตระเวนไพรร้อนร้องตระเวนไพร	เหมือนเวรใดให้นิราศเสนาหา
เคঁาโมงจับโมงอยู่เอกรา	เหมือนพี่นับโมงมาเมื่อไกลนาง
คับแคจับแคคลื่นโดยเดี่ยว	เหมือนเปล่าเปลี่ยวคับใจในไพรกว้าง
ชมวิหคคนกไม่ไปตามทาง	คะนึ่งนางพลางรับโยธี ฯ

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

เบญจวรรณ นกแก้วขนาดใหญ่มีหลายสี
 วัลย์ชาติ คือ ชิงช้าชาติ ชื่อไม้เถาชนิดหนึ่ง คล้ายบอระเพ็ด แต่เถาค่อนข้างเกลี้ยง ใช้ทำยาได้
 จากพราว ชื่อนกในวงศ์นกเป็ดน้ำ ใช้ในวรรณคดี หมายถึง นกที่ต้องพราวจากคู่และครวญถึงกันในเวลากลางคืน
 เต้าร้าง ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ต้นคล้ายต้นหมาก ผลเป็นทะลายเป็นพวง เต้าร้าง หรือหมากคั้น ก็เรียก
 ตระเวนไพร ชื่อนกชนิดหนึ่ง มักชอบหากินเป็นฝูง และส่งเสียงตลอดเวลา เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ระวังไพร ถ้าเป็นวลี
 หมายความว่า ท่องเที่ยวไปในป่า